

викладач кафедри німецької мови і
літератури з методикою
викладання
Криворізького державного
педагогічного інституту

СЛОВОТВОРЧІ МОДЕЛІ КОМПОЗИТ, ЩО ВХОДЯТЬ ДО ЛСГ «ЖІНКА» У ДАВНЬОВЕРХНЬОНІМЕЦЬКІЙ, СЕРЕДНЬОВЕРХНЬОНІМЕЦЬКІЙ І НОВОВЕРХНЬОНІМЕЦЬКІЙ МОВІ

Словниковий склад мови перебуває у стані постійного розвитку, віддзеркалюючи зміни, які відбуваються в усіх сферах життя і діяльності людей. У процесі цього розвитку словотвір, тобто утворення нових слів на базі вже існуючих за допомогою спеціальної мовної техніки, має велике значення. Словотвір відноситься до структури мови, вивчення загального устрою якої невід’ємно пов’язане з вивченням законів словотвору, його способів і засобів. Знання цих законів, способів і засобів не тільки сприяє огляду всього кола лексики тієї чи іншої мови в теоретичному плані, але має, безумовно, і практичне значення в опануванні нерідною мовою. Слід зазначити, що саме дослідження словотвору в діахронії дає змогу вивчити шляхи виникнення похідних слів у різні періоди розвитку мови і їх етимологічну словотворчу будову.

У роботах В.В. Левицького, О.І. Москальської детально розглянуті основні способи словотвору в германських мовах. Аналізуються види і способи словотвору різних частин мови – іменників, прикметників, займенників, дієслів, надаються значення й етимологія префіксів і суфіксів. У теоретичних курсах німецької мови (наприклад, в «Історії німецької мови В.М. Жирмунського і в посібнику Л.Р. Зіндер і Т.В. Строевої-Сокольської) є невеликі розділи, присвячені цій темі. У німецькій філологічній літературі є низка розділів у наукових граматиках Я. Грима, Г. Пауля, Л. Зюттерліна, В. Вільманса, Ф. Бляца, а також декілька спеціальних робіт, присвячених питанням словотвору німецької мови, які можуть бути використані для вивчення фактичного матеріалу. У роботі М.Д. Степанової «Словотвір сучасної німецької мови» здійснюється спроба представити якомога більш повне викладення способів і засобів словотвору німецької мови. Щодо історичних даних, то вони застосовуються лише в якості необхідних відомостей, у зв’язку з тим чи іншим явищем і як підтвердження стійкості словотворчого устрою у цілому.

У цій роботі здійснюється аналіз словотворчих моделей слів, що входять до лексико-семантичної групи «жінка». Дослідження лексико-семантичної групи «жінка» здійснювалося на матеріалі словників трьох періодів розвитку німецької мови – давньоверхньонімецької, середньовірхньонімецької і нововірхньонімецької. У результаті вилучення похідних кожної з лексичних одиниць, що належать до різних частин мови, вдалося виділити словотворчі моделі композит досліджуваної лексико-семантичної групи у кожному з періодів. Оскільки похідні представлені переважно іменниками і прикметниками, під час словотворення яких застосовувалась префіксація і суфіксація, в роботі надається характеристика префіксів і суфіксів.

До складу лексико-семантичної групи «жінка» в давньоверхньонімецькій мові входять сім лексичних одиниць: *frouwa* ‘1) жінка; 2) дружина; 3) пані; хазяйка, власниця; 4) жінка шляхетного походження; жінка зі становищем’, *gemala/gemahha* ‘дружина, наречена’, *hia/hiwa* ‘дружина’, *idis/itis* ‘жінка; неземна жінка; божественна жінка’, *magad/magatin* ‘діва, незаймана дівчина; дівчина, дівиця, дівчинка, дівчина; розм. (кохана) дівчина; подруга, служниця’, *quena* ‘дружина, жінка’, *wib/wip* ‘1) жінка; 2) дружина; 3) пані; 4) дівчинка; дівчина; 5) розм. (кохана) дівчина; подруга; 6) *zamt.* служниця, прислуга’.

У результаті дослідження словникового матеріалу давньоверхньонімецької мови було виділено такі словотворчі моделі для іменників:

1. Stamm + Stamm (основа + основа), досліджувані лексичні одиниці як другий компонент (основне слово). Першим компонентом складного слова виступають іменники, прикметники, числівники: *heimfrouwa* ‘дружина’, *ubarhīwī* ‘порушення подружньої вірності’, *zwichhīwit/zwichhīwit* ‘двічі одружений/заміжня’, *werolimagad* ‘земна діва’, *altquena* ‘(стара) жінка’, *dionestwib* ‘служниця’. Загальна кількість – 20 ЛО, 46,5%.

2. S + S (іменник + іменник), досліджувані лексичні одиниці як перший компонент (означальне слово): *magadgurtilla* ‘пасок нареченої’, *wibgiwāti* ‘жіноче вбрання’. Загальна кількість – 11 ЛО, 25,6%.

3. S + Suffix (іменник + суфікс): *hīwunga* ‘одруження; весілля’, *magadheit* ‘Jungfrauenstand, Jungfräulichkeit’, *wibitīn* ‘жінка’. Загальна кількість – 12 ЛО, 27,9%.

Щодо словотворення прикметників, то для слів досліджуваної групи зафіксовано прикметники тільки з суфіксом **-lih**: *wiblih* ‘жіночий, по-жіночому’, *itistlih* ‘жіночий’, *madaglih* ‘1. дівочий; 2. незайманий’. Загальна кількість – 4 ЛО.

Слабкі дієслова, які належать до похідних цієї групи, утворено від основ відповідних іменників за допомогою префіксів *gi-/ge-*, *un-*, *ana-*: *ungihīwen/ungehīen* ‘не одружуватися, не виходити заміж’, *anagehīwen* ‘одружуватися’ – 2 ЛО, 66,7%. Складне дієслово з прислівником як першим компонентом представлено тільки одним прикладом, оскільки словотворча модель прикметник/прислівник + дієслово в системі словотворення дієслів у давньоверхньонімецькій мові представлена не великою кількістю прикладів: *zusamanehīwen* ‘одружуватися, виходити заміж’ – 1 ЛО, 33,3% [1; 2].

У середньовісній німецькій мові кількість слів лексико-семантичної групи «жінка» скорочується на дві одиниці, оскільки іменники *idis/itis* і *quena* виходять із вживання. У результаті дослідження словникового матеріалу відповідного періоду було виділено такі словотворчі моделі (для іменників):

1. Stamm + Stamm (основа + основа), досліджувані лексичні одиниці як другий компонент (основне слово). Першим компонентом складного слова виступають іменники і прикметники: *adelvrouwe* ‘пані шляхетного походження’, *trütgemahel* ‘люба наречена’, *dienestmaget* ‘служниця’, *dienstwîp* ‘служниця’. Загальна кількість – 55 ЛО, 41,4%.

2. S + S (іменник + іменник), досліджувані лексичні одиниці як перший компонент (означальне слово): *vrouwenhâr* ‘жіноче волосся’, *gemahel-vingerlîn* ‘весільна обручка’. Загальна кількість – 64 ЛО, 48%.

3. S + Suffix (іменник + суфікс): *vrôuwelîn*, *vroulîn* (зменшувальне від *vrouwe*), *magetlîn* (зменшувальне від *maget*), *wîbelîn* (зменшувальне від *wîb*), *gemahel-schaft* ‘заручини’, *magedîn* (зменшувальне від *maget*), *magetheit* ‘чистота, цнотливість’, *wîpheit* ‘жіночість’, *magetuom* ‘чистота, цнотливість’. Загальна кількість – 12 ЛО, 9%.

4. Präfix + S + (префікс + іменник): *unvrouwe* ‘жінка, яка не гідна називатися високим ім’ям ‘жінка’ (den Ehrennamen ‘Frau’ nicht verdienendes Weib). Загальна кількість – 1 ЛО, 0,8%.

5. Präfix + S + Suffix (префікс + іменник + суфікс): *unwîpheit* ‘das Wesen, das der echten weiblichen Gesinnung zuwider ist’. Загальна кількість – 1 ЛО, 0,8%.

Для прикметників виділено такі словотворчі моделі:

1. S + Suffix (іменник + суфікс) з суфіксами:

-lich: *vrouvelich* ‘властиве жінці’, *gemahellich* ‘шлюбний’, *hilich* ‘шлюбний’, *magetlich* ‘дівочий, незайманий’, *wîplich* ‘властиве жінці’ – 7 ЛО, 43,8%.

-in: *vrôuwîn* ‘жінки як складова частина чого-небудь’, *ge-mahelîn*, *wîbîn* ‘про особу жіночого роду’ – 3 ЛО, 18,6%.

-lôs: *wîblôs* ‘без жінки’ – 1 ЛО, 6,3%.

-bar: *hîbære* ‘дорослий’, *magetbære* ‘дівочий, незайманий’ – 2 ЛО, 12,5%.

-haft: *wîphaft* ‘жіночий, по-жіночому’ – 1 ЛО, 6,3%.

2. Präfix + S + Suffix (префікс + іменник + суфікс): *unvrouvelich* ‘не властиве жінці’, *unwîplich* ‘не властиве жінці’ – 2 ЛО, 12,5%.

Похідні дієслова утворено від основ відповідних іменників за допомогою префіксів *ê-* (нім. *ein-*), *ent-*, *über-*, *un-*: *ê-wîben* ‘одружитися, вийти заміж’, *ent-wîben* ‘der Weiblichkeit entkleiden’, *über-wîben* ‘одружитися, вийти заміж неприйнятним чином’ (sich auf eine unangemessene Weise verheiraten), *un-wîben* ‘займатися чим-небудь у такий спосіб, який неприйнятний для жінки’ (auf unweibliche Weise sich mit etw. befassen). Загальна кількість – 4 ЛО, 25% на кожен одиницю [3; 4].

У сучасній німецькій мові відбулося подальше зменшення досліджуваної лексико-семантичної групи на одну одиницю – вийшло із вживання слово *hîe*. Для решти слів було виділено такі словотворчі моделі (для іменників):

1. S + S (іменник + іменник), досліджувані лексичні одиниці як другий компонент (основне слово): *die Putzfrau* ‘прибиральниця’. Загальна кількість – 105 ЛО, 65,2%.

2. S + S (іменник + іменник), досліджувані лексичні одиниці як перший компонент (означальне слово): *die Frauenzeitschrift* ‘журнал для жінок’, *die Weiberherzen* ‘серця жінок’. Загальна кількість – 51 ЛО, 31,7%.

3. S + Suffix (іменник + суфікс): *das Frauchen* ‘1. хазяйка собаки, 2. маленька жінка’, *das Weibchen* ‘самця’, *das Fräulein* ‘1. дівчина, 2. дівчина (як звертання), 3. пані, фройляйн (перед прізвиськом незаміжньої жінки)’, *die Fraulichkeit* ‘жіночість’, *die Weiblichkeit* ‘жіночість’. Загальна кількість – 5 ЛО, 3,1%.

Під час словотворення прикметників продуктивними суфіксами є:

-lich: *fraulich* ‘жіночий’, *weiblich* ‘жіночий, жіночий, по-жіночому’ – 2 ЛО, 50%.

-haft: *frauenhaft* ‘жіночий, по-жіночому’ – 1 ЛО, 25%.

-isch: *weibisch* ‘подібний жінці, плаксивий’ – 1 ЛО, 25%.

Дієслово утворено за допомогою префікса *be-* від основи іменника *das Weib*: *sich beweiben* ‘заст. і жарг. одружуватися’ – 1 ЛО [5; 6].

Оскільки суфікси іменників і прикметників, а також префікси були і залишаються продуктивними і розповсюджуваними афіксами, вважаємо за доцільне розглянути походження, значення і еволюцію тих із них, які належать до словотворчих моделей лексико-семантичної групи «жінка».

Під час словотворення іменників лексико-семантичної групи «жінка» зафіксовано такі суфікси:

-ung (герм. *-ing/-ung*) виник у результаті перерозкладу основ, що закінчуються на *-n-*, з наступним іє. *-k-*, тобто зі складення морфем *-en-k/-n-k*. Як суфікс жіночого роду вживався для утворення абстрактних іменників. У готській мові ці суфікси не засвідчені. В англійській мові траплялися обидва варіанти – *-ing* і *-ung*, однак поступово *-ung* вийшов з ужитку. У німецькій мові навпаки одержав поширення саме варіант *-ung*. У сучасній німецькій мові *-ung* є дуже продуктивним суфіксом і вживається для утворення абстрактних віддієслівних іменників.

-heit походить від самостійного слова двн. *heit* ‘особа, особистість, образ’ (> свн. *heit* ‘властивість’). Цей суфікс вживався для утворення абстрактних іменників, які позначали стан або властивість. У сучасній німецькій мові *-heit* оформлює жіночий рід.

-lîn/-lein, **-chen** виникли в результаті перерозкладу морфологічної структури слова і злиття приголосного в кінці кореня з суфіксом *-lîn*. У сучасній німецькій мові мають зменшувально-пестливе значення, оформлюють середній рід.

-scaff(t) утворився від самостійного слова двн. *scaff* ‘властивість, риса’. За його допомогою утворювалися абстрактні іменники, що означали характер стосунків між людьми. У сучасній німецькій мові за допомогою суфікса *-schaft* утворюються іменники жіночого роду.

-**tuom** був спочатку самостійним словом (від ігерм. кореня **dhē/dhō-*, від якого утворено дієслово *tuon* ‘робити’) і яке в германських мовах мало спочатку значення ‘стан’, а потім також ‘вирок, суд’. Цей словотворчий елемент вживався, передусім, з іменниками, рідше – з прикметниками.

-**in** застосовувався для утворення іменників жіночого роду. Сучасний суфікс *-in* вживається для утворення похідних іменників жіночого роду від відповідних чоловічого.

Під час словотворення похідних прикметників лексико-семантичної групи «жінка» продуктивними суфіксами є такі:

-**lih** походить від самостійного слова зі значенням ‘тіло’ (двн. *lih/līch*). Спочатку сполучення з другим компонентом **-lik* означали «подібний > такий же > подібний». Пізніше *-lic* перетворилося на суфікс прикметників і прислівників *-ly*. У сучасній німецькій мові цей суфікс використовується для утворення численних прикметників з абстрактним значенням.

-**in** має іє. походження. Він використовувався в іє. мовах для позначення належності чи зв’язку. У давніх герм. мовах суфікс *-in* використовувався для утворення відносних прикметників.

-**los**, герм. **laus-* походить від герм. **lius-/laus-/lus-* ‘втрачати’ (пор. н. *verlieren*, а. *lose* ‘втрачати’). Гот. *laus* означає ‘порожній’, отже, першим значенням суфікса **laus-* було ‘позбавлений чого-небудь’. Цей суфікс у результаті історичного розвитку набув у сучасній німецькій мові форми *-los*, в англійській – *-less*.

-**bar**, герм. **bæri* (> *bāri*) утворений від дієслова **beran* «нести» і означає «несений, - носний» (пор. рос. -носний) і етимологічно пов’язаний з укр. *брати* і гот. *bairan* «нести».

-**haft** за своєю формою є дієприкметником від дієслова **habjan* «піднімати, нести».

-**isch** герм. **-isk-* (іє. **-is-ko-*) спочатку означав властивість того предмета, від назви якого був утворений прикметник [7, 129–133; 8, 377–383; 9, 78–82].

Під час словотворення дієслів велике значення мала префіксація. Префікси *bi-* (н. *be-*), *gi-* (н. *ge-*), *int-*, *ant-* (н. *ent-*) походять від відповідних прийменників і прислівників місця. Спочатку вони були компонентами складних слів, але згодом почали вживатися як префікси і стали у цій функції досить продуктивними. Паралельно з локальними значеннями вони отримали низку непрямих абстрактних значень, які суттєво впливали на значення дієслів [7, 134; 9, 82].

Словотворчі моделі іменників, прикметників і дієслів, а також кількісний показник для кожної моделі окремо надаються в таблицях.

Таблиця 1

Словотворчі моделі іменників

Періоди	Моделі	Лексичні одиниці	Stamm + Stamm (основа + основа), досліджувані лексичні одиниці як другий компо- нент (основне слово)	S + S (іменник + іменник), досліджувані лексичні одиниці як перший компонент (означальне слово)			Загальна кількість
				S + <	Γ + S	Γ + S + <	
Давньоверхньо- німецький	Кількість слів	frouwa	5	---	---	---	5
		gemala/gemahha	---	---	---	---	---
		hia/hiwa	3	---	5	---	8
		idis/itis	---	---	---	---	---
		magad/magatin	1	2	1	---	4
		quena	1	---	---	---	1
		wib/wip	10	9	6	---	25
		20 ЛО 46,5%	11 ЛО 25,6%	12 ЛО 27,9%	---	43 ЛО 100%	
Середньоверхньо- німецький	Кількість слів	vrouwe	22	51	2	1	76
		gemahhele	2	6	2	---	10
		hīe	---	1	2	---	3
		maget/magt	3	5	4	---	12
		wīp	28	1	2	---	32
			55 ЛО 41,4%	64 ЛО 48 %	12 ЛО 9%	1 0,8%	1 ЛО 0,8%
Нововерхньо- німецький	Кількість слів	die Frau	60 ЛО	42 ЛО	3 ЛО	---	105 ЛО
		die Gemahlin	---	---	---	---	---
		die Magd das Mägd(e)lein die Maid	---	---	---	---	---
		das Weib	45 ЛО	9 ЛО	2 ЛО	---	56 ЛО
			105 ЛО 65,2 %	51 ЛО 31,7 %	5 ЛО 3,1 %	---	---

Таблиця 2

Словотворчі моделі прикметників

Періоди	Суфікси Моделі		-lih	-in	-lôs	-bar	-haft	isch	¬ + S + ^	Загальна кількість
	Лексичні одиниці									
Давньоверхньонімецький	Кількість слів	frouwa	---	---	---	---	---	---	---	---
		gemala/gemahha	---	---	---	---	---	---	---	---
		hia/hiwa	---	---	---	---	---	---	---	---
		idis/itis	1	---	---	---	---	---	---	1
		magad/magatin	1	---	---	---	---	---	---	1
		quena	---	---	---	---	---	---	---	---
		wib/wip	2	---	---	---	---	---	---	2
			4 ЛО	---	---	---	---	---	---	4 ЛО
Середньоверхньонімецький	Кількість слів	vrouwe	1	1	---	---	---	---	1	3
		gemahele	1	1	---	---	---	---	---	2
		hîe	1	---	---	1	---	---	---	2
		maget/magt	2	---	---	1	---	---	---	3
		wîp	2	1	1	---	1	---	1	6
			7 ЛО 43,8%	3 ЛО 18,6%	1 ЛО 6,3%	2 ЛО 12,5%	1 ЛО 6,3%	---	2 ЛО 12,5%	16ЛО 100%
Нововерхньонімецький	Кількість слів	die Frau	1	---	---	---	1	---	---	2
		die Gemahlin	---	---	---	---	---	---	---	---
		die Magddas Mâgd(e) leindie Maid	---	---	---	---	---	---	---	---
		das Weib	1	---	---	---	---	1	---	2
			2 ЛО 50%	---	---	---	---	1 ЛО 25 %	1ЛО 25%	---

Таблиця 3

Словотворчі моделі дієслів

Періоди	Префікси Моделі		Дієслова	be-	ê-	ent-	über-	un-	¬ + ¬ + V	Adjektiv/ Adverb + V	Загальна кількість
	Лексичні одиниці										
Двн.	Кількість слів	gemala/gemahha	gimahalen	---	---	---	---	---	---	---	---
		hia/hiwa	hîwen	---	---	---	---	---	2	1	3
									2 ЛО 66,7%	1 ЛО 33,3%	3 ЛО 100%
Свн.	Кількість слів	vrouwe	vrouwen	---	1	1	1	1	---	---	4
		gemahele	ge-mahelen/ ge-mehelen	---	---	---	---	---	---	---	---
		hîe	hî-râten	---	---	---	---	---	---	---	---
		wîp		---	---	---	---	---	---	---	---
				---	1 ЛО 25%	1 ЛО 25%	1 ЛО 25%	1 ЛО 25%	---	---	4 ЛО 100%
Нвн.	Слова	das Weib	sich beweiben	1	---	---	---	---	---	---	1
				1 ЛО							1 ЛО

Таким чином, у результаті дослідження виявлено, що найпродуктивнішими моделями словотворення в усіх трьох періодах німецької мови для іменників є модель S + S (іменник + іменник), досліджувані лексичні одиниці як другий компонент (основне слово): двн. – 20 ЛО, свн. – 55 ЛО, нвн. – 105 ЛО і модель S + S (іменник + іменник), досліджувані лексичні одиниці як перший компонент (означальне слово): двн. – 11 ЛО, свн. – 64 ЛО,

нвн. – 51 ЛО. Для прикметників найпродуктивнішою моделлю є модель S + суфікс *-lih*: двн. – 4 ЛО, свн. – 7 ЛО, нвн. – 2 ЛО. Щодо дієслів, то всі вони утворені від відповідних іменників за допомогою префіксів. Найбільша кількість похідних дієслів припадає на двн. період (3 ЛО) і свн. період – 4 ЛО.

Література:

1. Köbler Gerhard. Taschenwörterbuch des althochdeutschen Sprachschatzes. München-Wien-Zürich, 1994. 399 S.
2. Schützeichel R. Althochdeutsches Wörterbuch. Berlin/Boston: Walter de Gruyter GmbH & Co, 2012. 414 S.
3. Benecke G.F., Müller W., Zarncke F. Mittelhochdeutsches Wörterbuch: Mit Benutzung des Nachlasses von G. F. Benecke: in 4 Bänden. Leipzig: Hirzel, 1854 – 1866 (Reprint: Hildesheim: G. Olms, 1986. Bd. 1-3. 3664 S.).
4. Lexer M. Mittelhochdeutsches Taschenwörterbuch. Leipzig, 1974. 343 S.
5. Москальская О.И. Большой немецко-русский словарь: в 2 т. Москва, 2003. Т. 1. 860 с., Т. 2. 656 с.
6. Langenscheidts Großwörterbuch: in 2 Bänden. Berlin, 1997. Band 1. 1076 S., Band 2. 1177 S.
7. Lewickij V., Pohl Heinz-Dieter. Geschichte der deutschen Sprache. Winnyzja: Nowa Knyha, 2010. 254 S.
8. Левицький В.В. Основи германістики. Вінниця: Нова Книга, 2006. 527 с.
9. Москальская О.И. История немецкого языка: Учебник для институтов и факультетов иностранных языков. М.: Высшая школа, 1985. 280 с.

Анотація

**Н. ЛИТВИНОВА. СЛОВОТВОРЧІ МОДЕЛІ КОМПОЗИТ, ЩО ВХОДЯТЬ ДО ЛСГ «ЖІНКА»
У ДАВНЬОВЕРХНЬОНІМЕЦЬКІЙ, СЕРЕДНЬОВЕРХНЬОНІМЕЦЬКІЙ
І НОВОВЕРХНЬОНІМЕЦЬКІЙ МОВІ**

У статті аналізуються словотворчі моделі композит лексико-семантичної групи «жінка» у різні періоди розвитку німецької мови. Аналіз охоплює такі частини мови, як іменники, прикметники і дієслова. Вказується на наявність певних словотворчих моделей, суфіксів, префіксів, що вживались у кожному з періодів і які не зазнали суттєвих змін на подальших етапах розвитку німецької мови.

Ключові слова: словотворча модель, префікс, суфікс, лексико-семантична група.

Аннотация

**Н. ЛИТВИНОВА. СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫЕ МОДЕЛИ КОМПОЗИТ, КОТОРЫЕ ВХОДЯТ
В ЛСГ «ЖЕНЩИНА» В ДРЕВНЕВЕРХНЕНЕМЕЦКОМ, СРЕДНЕВЕРХНЕНЕМЕЦКОМ
И НОВОВЕРХНЕНЕМЕЦКОМ ЯЗЫКЕ**

В статье анализируются словообразовательные модели композит ЛСГ «женщина» в разные периоды развития немецкого языка. Анализ охватывает такие части речи, как существительные, прилагательные и глаголы. Указывается на наличие определённых словообразовательных моделей, суффиксов, префиксов, которые употреблялись в каждом периоде и которые не подверглись существенным изменениям на дальнейших этапах развития немецкого языка.

Ключевые слова: словообразовательная модель, префикс, суффикс, лексико-семантическая группа.

Summary

**N. LITVINOVA. THE WORD-BUILDING PATTERNS OF COMPOSITE WORDS THAT COME
INTO THE LEXICAL-SEMANTIC GROUP “WOMAN” IN THE HIGH OLD GERMAN,
THE HIGH MIDDLE GERMAN AND THE HIGH NEW GERMAN LANGUAGES**

In the article there have been analyzed the word-building patterns of the composite words, that come into the lexical-semantic group “woman” in the different periods of the development of the German language. The analysis involves such parts of speech as nouns, adjectives and verbs. It is pointed out the availability of the certain word-building patterns, suffixes and prefixes which were used in each period and which weren't subjected to the essential changes in the next stages of the German language development.

Key words: word-building pattern, prefix, suffix, lexical-semantic group.